

Indre Helgeland Regionråd

Nesna Rana Hemnes Lurøy Hattfjelldal

Indre Helgeland Regionråd
Møte 3. desember 2021

R- xx/21 Opprettelse av vannområdeutvalg for Ranafjorden vannområde

Forslag til vedtak:

Indre Helgeland Regionråd anmoder kommunene å gå inn for modell 1, der regionrådet er styringsgruppe for Ranfjorden vannområde.

Vannforskriften blir tema på ett eller to møter i regionrådet i løpet av året. Vannområdekoordinator følger opp saker som er behandlet tidligere og forbereder saker som regionrådet ønsker behandlet. Det etableres faggrupper for representanter fra administrasjonen innen ulike fagfelt.

Leder av regionrådet, eller en valgt representant fra regionrådet blir også vannområdets representant i vannregionutvalget og deltar på regionale møter.

Følgende mandat legges til Regionrådet:

- Å arbeide for politisk forankring i kommunen
- Aktivt jobbe for å fremme saker av lokal betydning
- Godkjenne det faglige arbeidet i prosjektet, herunder vannområdenes tiltaksanalyser som innspill til vannregionens forvaltningsplan
- Vedta fellesprosjekter
- Ta initiativ til å fremme saker av betydning for arbeidet lokalt.
- Budsjett og økonomistyring
- Tilrettelegge for medvirkning

Bakgrunn

Organiseringen av vannforvaltningen i Norge legger til rette for en helhetlig og samordnet vannforvaltning. Helhetlig vannforvaltning tar utgangspunkt i nedbørfeltene (områdene innenfor vannskillene) og deler arealene inn i vannregioner og lokale vannområder som følger nedbørfeltgrenser i stedet for kommune-, fylkes- og landegrenser.

Vannområdene er det lokale nivået. Inndelingen følger grensen for nedbørfelt, og er derfor som regel interkommunale. I vannområdene samarbeider kommunene og andre aktører på tvers av kommunegrenser.

Arbeidet i vannområdene skal sikre deltakelsen fra kommunene og lokal medvirkning, koordinere mellom kommunene og gjøre disse gode på vannforvaltning, og legge grunnlaget for det regionale arbeidet med vannforvaltningsplaner og tilhørende tiltaksprogrammer.

Kommunene er en viktig sektormyndighet i vannforvaltningen, med ansvar for å treffe vedtak om gjennomføring av tiltak innen drikkevann og avløp, overvannshåndtering, landbruksforvaltning, arealforvaltning og forurensning. Videre er kommunens arealplanlegging svært viktig for å nå målet om god tilstand i norsk vann.

Den regionale vannforvaltningsplanen skal legges til grunn for kommunens planlegging og virksomhet. Kommunen har som planmyndighet ansvar for at miljømålene og hensynet til vannmiljø blir del av den planleggingen på alle nivå i kommunen.

Se også nye presiseringer fra regjeringen angående kommunens ansvar i vannforvaltningen og behovet for involvering.

<https://www.vannportalen.no/aktuelt/2021/presisering-av-kommunane-sine-oppgaver-og-ansvar-i-vassforvaltninga/>

Styrking av arbeidet lokalt i vannområdene og videre oppfølging av de lokale vannområdekoordinatorene er høyt prioritert i Regional plan for vannforvaltning som har vært på høring. Det er blant annet behov for mer formalisert organisering i vannområdene og tydeligere lokal forankring av arbeidet i kommunene. Det er også behov for mer politisk forankring av arbeidet lokalt.

Det er derfor ønskelig å opprette vannområdeutvalg for vannområdet med deltagelse fra alle kommunene.

Om organiseringen

Vannregionmyndigheten

Nordland fylkeskommune er vannregionmyndighet (VRM) og har ansvaret for å koordinere arbeidet med oppfølgingen av vannforskriften. Konkret vil dette si å ha ansvaret for at det utarbeides en forvaltningsplan med tiltaksprogram i vannregionen. Dette skal skje i nært samarbeid med vannregionutvalget. Fylkestinget skal godkjenne den regionale forvaltningsplanen for Nordland og fylkesrådet er delegert ansvar for å styre arbeidet i vannregionen.

Vannregionutvalget

Vannregionutvalget er den viktigste arenaen på regionalt nivå for å få til samarbeid om å utarbeide og gjennomføre en helhetlig vannforvaltningsplan. Vannregionutvalgene er oppnevnt og ledet av vannregionmyndighetene.

Vannregionutvalget i Nordland ledes av fylkesråd for kultur, miljø og folkehelse. Vannregionutvalget fungerer som et rådgivende organ for fylkesråden. Vannregionutvalget består av representanter for Vannregionmyndigheten, Statsforvalteren i Nordland, berørte sektormyndigheter og kommuner.

I tilknytning til vannregionutvalget skal det opprettes en referansegruppe der rettighetshavere og private og allmenne brukerinteresser oppfordres til å delta.

Vannforskriften stiller krav om kommunal representasjon i vannregionutvalget. Leder av vannområdeutvalget vil bli vannområdets (og dermed kommunenes) representant i vannregionutvalget.

Arbeidsutvalg

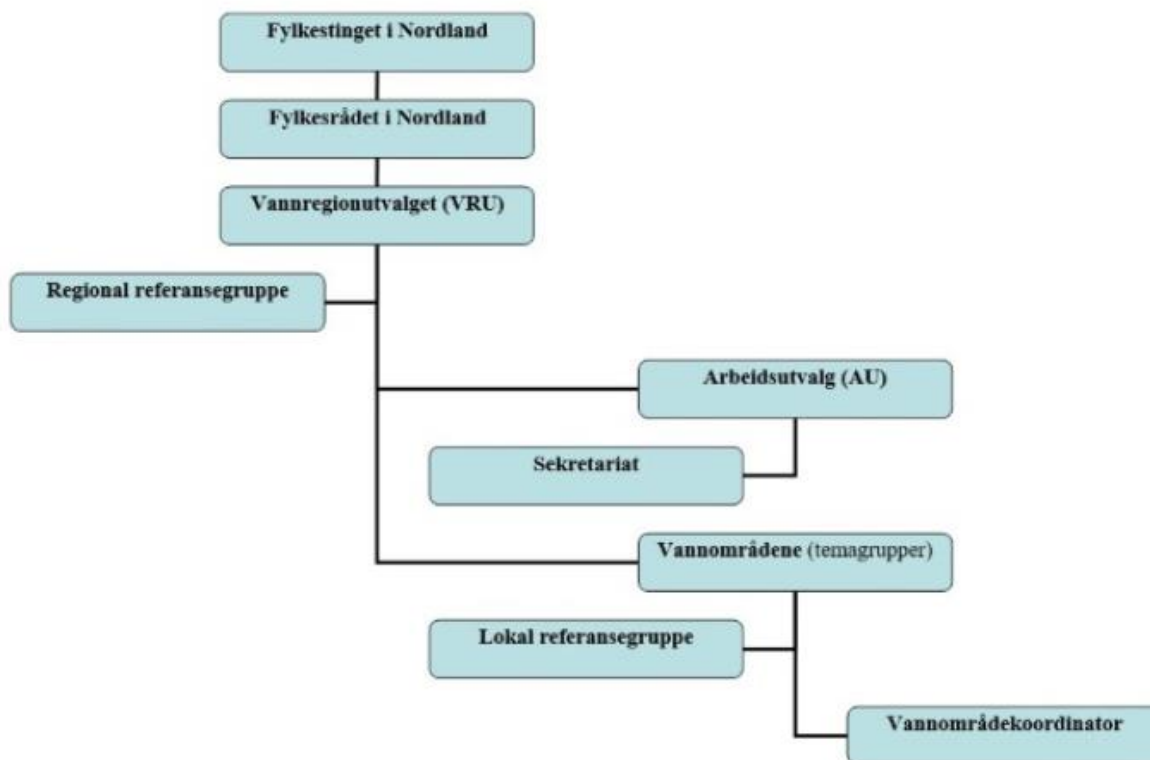
I tillegg til vannregionutvalget er det opprettet et operativt arbeidsutvalg (AU) som kan ha hyppigere møter for å sikre løpende oppfølging og effektiv saksforberedelse.

Vannområdene

Mye av planarbeidet foregår i praksis lokalt i de ulike vannområdene. Her har kommunen, regionale og statlige sektormyndigheter og andre aktører lokal kunnskap om tilstand og påvirkninger, samt mulighet til å utvikle lokale løsninger. Det som gjøres på vannområdenivå, både med hensyn til bidragene til vurdering av påvirkninger, risiko og tilstand, samt lokale tiltaksanalyser, er å regne som grunnlagsmateriale for den regionale planen som utarbeides av vannregionmyndighet i samarbeid med vannregionutvalget.

Arbeidet med vannforskriften legger opp til god og bred medvirkning. Ulike sektormyndigheter, brukergrupper, interesseorganisasjoner og andre interesserte skal derfor ha mulighet til å delta i det lokale arbeide.

Arbeidet i vannområdene er koordinert av en vannområdekoordinator. Rana kommune er vertskommune for vannområde koordinator for Ranfjorden vannområde.

Figur 1. Organisasjonskart for Nordland og Jan Mayen vannregion.

Vurdering

Mye av planarbeidet foregår i praksis lokalt i de ulike vannområdene. Her har kommunen, regionale og statlige sektormyndigheter og andre aktører lokal kunnskap om tilstand og påvirkninger, samt mulighet til å utvikle lokale løsninger. Vurderinger av påvirkninger, risiko og tilstand, samt lokale tiltaksanalyser, er å regne som grunnlagsmateriale for den regionale planen som utarbeides av vannregionmyndigheten i samarbeid med vannregionutvalget.

Fordi kommunene er en viktig premissgiver og myndighetsutøver innenfor vannforvaltningen, er det viktig å få en god og bred deltagelse fra kommunesektoren. Det er behov for mer formalisert organisering av vannområdene og tydeligere lokal forankring i arbeidet i kommunene. For å sikre dette etableres det et vannområdeutvalg for Ranfjorden vannområde.

Det foreslås derfor to alternativ for organisering for Ranfjorden vannområde.

Begge modellene fordrer en opprettelse av faggrupper knyttet til blant annet avløp, landbruk, plan etc. Faggruppene er viktige med tanke på erfaringsutveksling, prosjektsamarbeid på tvers av kommunene, veiledning og kompetanseøkning i kommunene. Tilstrekkelig medvirkning og involvering av lokale brukerinteresser er også avgjørende.

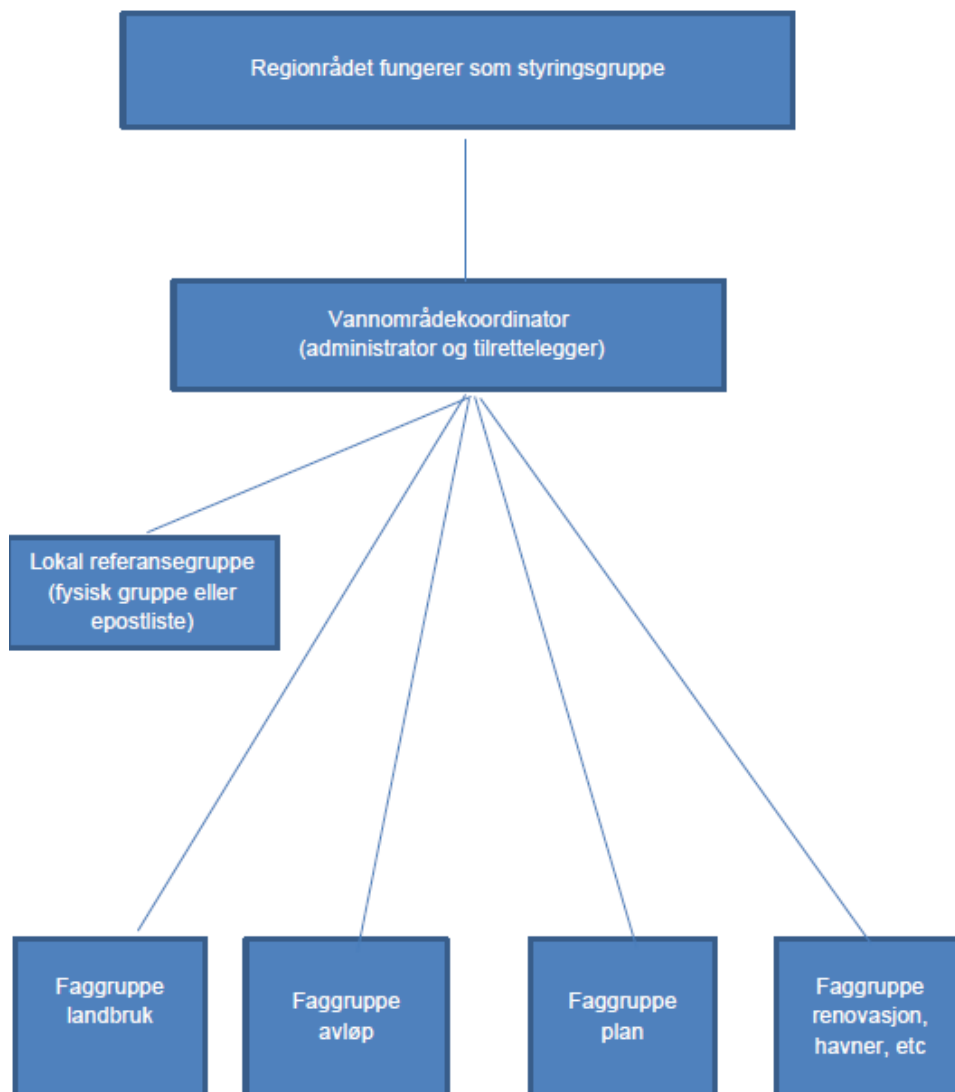
Modell 1. Bruke regionrådet som styringsgruppe

Vannforskriften blir tema på ett eller to møter i regionrådet i løpet av året. Vannområdekoordinator følger opp saker som er behandlet tidligere og forbereder saker som regionrådet ønsker behandlet. Det etableres faggrupper for representanter fra administrasjonen innen ulike fagfelt.

Leder av regionrådet, eller en valgt representant fra IHR-AU blir også vannområdets representant i vannregionutvalget og deltar på regionale møter.

Fordel: Grensene for Ranfjorden vannområde samsvarer omtrent med grensene til Indre Helgeland regionråd, foruten Lurøy kommune som ikke er en del av Ranfjorden vannområde. Man har dermed allerede en etablert gruppe med alle deltakerkommunene.

Ulempe: Møtene i regionrådene har mange tema på agendaen og vannforskriftarbeidet blir en liten del av dette. Kan dermed miste fokus på vannforskriftarbeidet.

Figur 2. Modell 1: Regionrådet fungerer som styringsgruppe

Modell 2. Vannområdeutvalg bestående av politisk og administrativ ledelse i kommunen

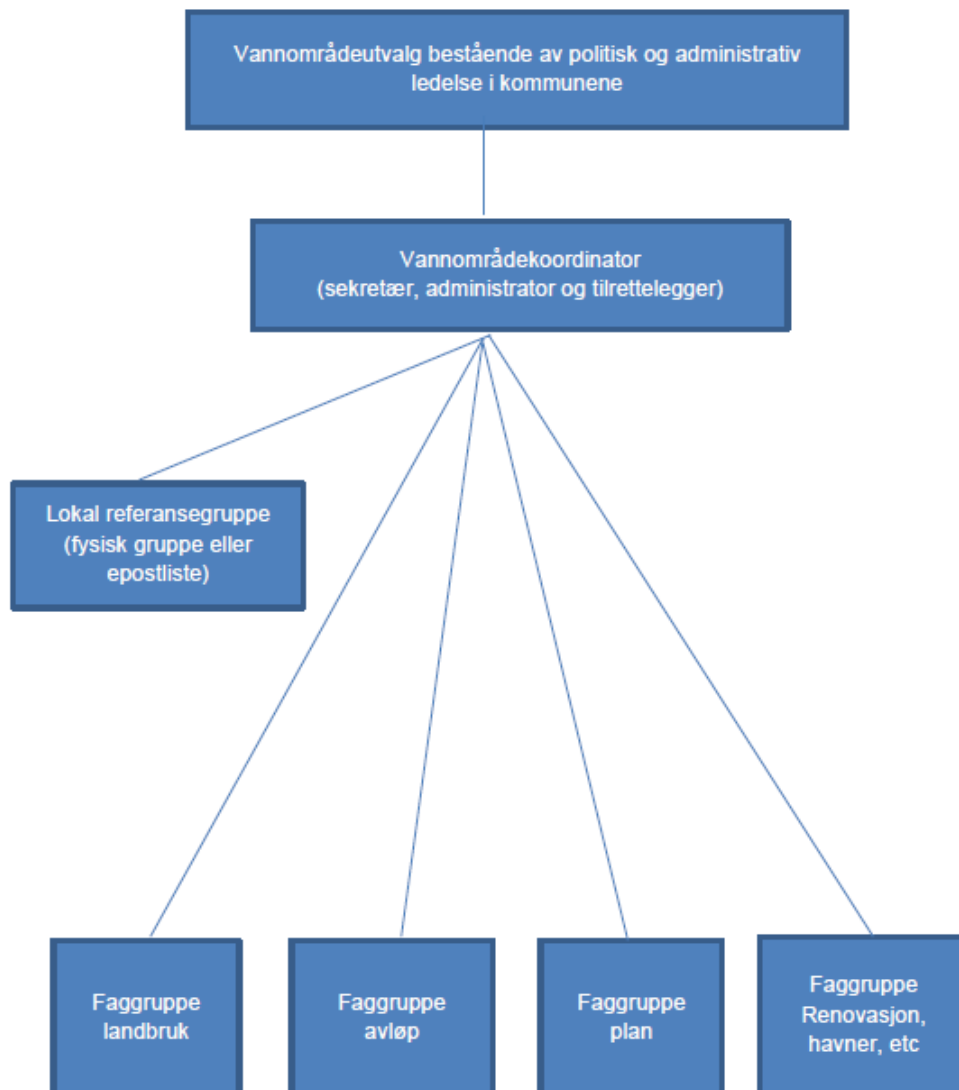
Vannområdeutvalg bestående av politisk og administrativ ledelse i kommunene. Ett til to møter i løpet av året med kun vannforskriftarbeidet som tema. Møtet kan gjennomføres på Teams.

Leder av vannområdet blir også vannområdets representant i vannregionutvalget og deltar på regionale møter.

Vannområdekoordinator er sekretær for utvalget. Det etableres faggrupper for representanter fra administrasjonen innen ulike fagfelt. Ellers samme oppgaver og løsning som der regionrådet er VOU.

Fordel: Møter hvor bare vannforskriftarbeidet er tema og man får dermed mer fokus på dette arbeidet. Kun kommuner i vannområdet er med i gruppen.

Ulempe: Ikke en allerede etablert gruppe. Kan være utfordrende for alle å sette av tid.

Figur 3. Modell 2: Vannområdeutvalg bestående av politisk og administrativ ledelse i kommunen

Forslag til mandat for begge modeller

- Å arbeide for politisk forankring i kommunen
- Aktivt jobbe for å fremme saker av lokal betydning
- Godkjenne det faglige arbeidet i prosjektet, herunder vannområdenes tiltaksanalyser som innspill til vannregionens forvaltningsplan
- Vedta fellesprosjekter
- Ta initiativ til å fremme saker av betydning for arbeidet lokalt.
- Budsjett og økonomistyring
- Tilrettelegge for medvirkning